

Spis treści

Wstęp 11

I.

Romantyczne gawędy – melancholijne opowieści o umarłym świecie 19

Gdy debiut staje się podzwonnym.

Melancholia *Pamiętek Soplicy* 21

Pamiętki Soplicy jako performans 24

Słowo gawędy: pamięć i historia 27

Gawędowe portrety trumienne 32

Sarmackie dziady. Gawędowy Teatr Śmierci 37

Atrament i melancholia 42

Koniec świata, którego nikt nie zauważył.

Białoruski „rok bez lata” Jana Barszczewskiego 47

Białoruska tysiąc i jedna noc. Ludzie-opowieści 51

Bajki, nie-bajki 58

Rok bez lata 61

Pożegnanie smutnej Arkadii. W cieniu katastrofy 67

Dylematy tradycjonalisty – wątpliwości reformatora –
samotność twórcy. *Wieczory wołyńskie*

Józefa Ignacego Kraszewskiego 73

II.

Wielkie i małe apostazje: szczeliny, pęknięcia, znaki rozpadu 97

Józef Julian Sękowski. Petersburska pokusa nowoczesności 99

Mickiewicz mówi: zdrajca 104

Perekińczyk. Banalność odstępstwa 114

Bałamut ze szkoły Szubrawców 120

Petersburskie diabły 128

Litwini Placyda Jankowskiego.

Historia niezrealizowanego projektu wydawniczego 135

Inna historia berdyczowskich bałagłów 153

III.

Między było a będzie 175

Kłopotliwe dziedzictwo sarmatyzmu. Romantyczni twórcy wobec postaci starosty kaniowskiego Mikołaja Bazylego Potockiego 177

„Broń mnie, waćpan, przed ludźmi!” 178

Klątwa Bondarywny 186

Okrucieństwo Sarmatów. Pytania o tożsamość 192

„Sfinks ze łbem wieprza”. Sarmacki trickster 200

Potop – historie alternatywne.

Książę Bogusław Radziwiłł Rzewuskiego i Sienkiewicza 209

„[...] gdy u nas wszystko na filozofią chorowało”.

Tomko Prawdzic Józefa Ignacego Kraszewskiego jako zapis pokoleniowego doświadczenia 225

Zakurzone arcydzieło.

O *Zamieci w stepach* Michała Grabowskiego 245

Заверуха 246

Метель 258

Winterreise 263

The Tempest 268

IV.

Z perspektywy Galicji 275

Sarmatyzm i biedermeier. Granice, cezury, przepływy.
W kręgu galicyjskich spadkobierców Soplisy **277**

Po drugiej stronie historii **277**

Epoka klimakteryczna. Epoka poruszonej mapy **284**

Sarmatyzm po galicyjsku **287**

Biedermeierowski sarmatyzm. Casus:

Berlicz Sas i jego *Mozaika* **293**

Sarmacki biedermeier. Casus: „fotografie”

Alberta Wilczyńskiego **295**

„Bidermajerszczyzna” **298**

Galicyjska lekcja roku 1863. Powstanie jako narodowe samobójstwo –
w kręgu stańczykowskich metafor i diagnoz **301**

Charon. Stanisław Tarnowski

i dziewiętnastowieczna sztuka pamięci **319**

Dziewiętnastowieczne krakowskie funeralia **323**

Profesor i nekrologia. Między pogrzebową oracją,
prasowym nekrologiem a portretem literackim **329**

Bohaterowie przegranych bitew i cień Mickiewicza **340**

Ja, Charon **347**

Nota edytorska **353**

Bibliografia **355**

Summary **379**

Indeks osób **381**